

- Krajewski P., (2011). Cultural Values in Times of Globalization, [w:] B. Sitek, J. Szczerbowski, A. Bauknecht, G. Dammacco (red.), Human rights, Spiritual Values and Global Economy, Ecko House Publishing, South Jordan USA, s. 394–398.
- Krajewski P., (2012). Sprawiedliwość i odpowiedzialność jako podstawa zrównoważonego rozwoju – przypadek międzynarodowego prawa ochrony środowiska, [w:] Problemy Ekorozwoju, nr 1, s.15–31.
- Pietrkowski H., (2006). Zastępstwo procesowe wykonywane przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa, PS nr 5, s. 3 i nast.
- Podleś M., (2009). Reprezentacja Skarbu Państwa w procesach cywilnych z udziałem Prokuratury Generalnej Skarbu Państwa – zagadnienia wybrane, [w:] Prace z prawa cywilnego. Dla uczczenia pamięci Profesora Jana Kosika (red. P. Machnikowski), AUWr Prawo, nr 308, s. 399–415.
- Sitek B., (2000). Novus ordo rerum Augusta. Pierwsza próba zjednoczenia Europy, [w:] Materiały Pokonferencyjne I-go Forum Unii Walutowej. Unia Walutowa a przyszłość Polski i krajów Europy Środkowowschodniej, UWM/WPiA Olsztyn, s. 185–201.

THE ROLE OF THE POLICE TO ENSURE THE SAFETY OF PUBLIC MEETINGS

ROLA POLICJI W ZAPEWNIENIU BEZPIECZEŃSTWA ZGROMADZEŃ PUBLICZNYCH

Jarosław Struniawski

dr, podinspektor Policji

Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie

j.struniawski@wspol.edu.pl

Mariusz Nepelski

dr, nadkomisarz Policji

Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie

m.nepelski@wspol.edu.pl

ABSTRACTS

Among the crises currently a key role in creating public safety hazards associated with broadly defined terrorism, natural disasters, technical failures, but also in terms of a typical police, mass events associated with high-risk and public gatherings and celebrations at high risk. Unfortunately, these situations are related to the collective public disturbance caused by the participants. The challenge for the police is to ensure the protection of public order. The specificity of the security police public meetings (which after 1989 are due mainly economic) determines that the action must demonstrate not only the effectiveness, but also respect for civil rights and strive for a high level of social acceptance.

Spośród sytuacji kryzysowych obecnie najważniejsze dla bezpieczeństwa publicznego są zagrożenia związane z szeroko rozumianym terroryzmem, katastrofami naturalnymi, awariami technicznymi, ale także w ujęciu typowo policyjnym, z imprezami masowymi o podwyższonym ryzyku oraz zgromadzeniami i uroczystościami publicznymi wysokiego ryzyka. Niestety, z powyższymi sytuacjami związane są zbiorowe zakłócenia porządku publicznego wywoływane przez ich uczestników. Wyzwaniem dla Policji jest zapewnienie ochrony porządku pu-

blicznego. Specyfika zabezpieczenia policyjnego zgromadzeń publicznych (które po 1989 roku mają podłoże głównie ekonomiczne) warunkuje, że działania muszą cechować się nie tylko skutecznością, lecz także poszanowaniem praw obywatelskich, i dążyć do wysokiego poziomu akceptacji społecznej.

KEY WORDS:

*public meetings, public order and safety, security police, threats, crises
zgromadzenia publiczne, bezpieczeństwo i porządek publiczny, zabezpieczenie policyjne, zagrożenia, sytuacje kryzysowe*

WPROWADZENIE

Obecny kryzys gospodarczy na świecie jest największym od czasów Wielkiego Kryzysu z lat 30. ubiegłego wieku. Podobnie jak poprzedni miał swój początek w Stanach Zjednoczonych, skąd przeniósł się do Europy, co boleśnie odczuły gospodarki wielu państw Starego Kontynentu. Przyczyną tego były wieloletnie, nieodpowiedzialne działania bankierów, a także rządy polityków, którzy chcąc uzyskać elekcje na kolejne kadencje, deklarowali społeczeństwu coraz mniej realne obietnice. Recesja gospodarcza dotarła do Europy, stając się punktem zapalnym kryzysu wielu państw, takich jak Grecja czy Hiszpania. Niestety, stanowi również zagrożenie dla gospodarki Polski.

Zła sytuacja polityczno-gospodarcza, pogorszenie się warunków socjalno-bytowych społeczeństwa, populizm polityczny, a także wzrost bezrobocia stały się głównymi przyczynami protestów niezadowolonych obywateli w Polsce, które po 1989 roku mają podłoże głównie ekonomiczne. Manifestacjom organizowanym najczęściej przez grupy posiadające pewne poczucie potęgi i siły, np. związki zawodowe, często towarzyszą zbiorowe zakłócenia porządku publicznego wywoływane przez ich uczestników, którzy najczęściej dają wyraz swego niezadowolenia i frustracji w postaci agresji i ataków skierowanych na służby porządkowe.

Dla organów porządkowych to trudny okres, w którym muszą zapewnić bezpieczeństwo i nie dopuścić do powstania zjawisk bezprawnych. Za bezpieczeństwo i porządek publiczny odpowiedzialna jest przede wszystkim Policja. Zadanie to w mniejszym lub większym zakresie realizują również inne instytucje w ramach swoich kompetencji, na podstawie wła-

ściwych regulacji prawnych. Skuteczność podejmowanych działań niejednokrotnie zależy od współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami, z jednoczesnym podziałem ich ról i kompetencji. Zapewnienie bezpieczeństwa zgromadzeń publicznych jest realizowane również poprzez określanie obowiązków organizatora i przewodniczącego zgromadzenia w zakresie nie tylko pokojowego przebiegu zgromadzenia, ale również w taki sposób, by nie zagrażało ono podstawowym chronionym wartościom.

Prawodawca przyznał organom administracji publicznej uprawnienia do podejmowania określonych działań w razie zaistnienia zagrożenia bezpieczeństwa i porządku publicznego. Pozwala to na ingerowanie w sferę obywatelskich wolności i praw. Specyfika zabezpieczenia policyjnego zgromadzeń warunkuje, że działania muszą cechować się nie tylko skutecznością, lecz także poszanowaniem praw obywatelskich, i dążyć do wysokiego poziomu akceptacji społecznej. Wszelkie działania prowadzone podczas tego rodzaju sytuacji należą do skomplikowanych, gdyż w wielu przypadkach Policja może się spotkać z jednej strony z zarzutami ograniczania swobód obywatelskich, a z drugiej z niedopełnieniem obowiązków.

WOLNOŚĆ ZGROMADZEŃ

Ochrona wolności organizowania pokojowych zgromadzeń i uczestniczenia w nich stanowi obecnie standard państwa demokratycznego w sferze podstawowych praw i wolności obywatelskich. Ma to odzwierciedlenie zarówno w art. 57. Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, jak również w aktach prawa międzynarodowego – m.in. w art. 11. Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (ratyfikowanej przez Polskę 19.01.1993 r.) oraz w art. 21. Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych (ratyfikowanego przez Polskę w 1977 r.).

Zasadniczymi elementami ochrony konstytucyjnej wolności zgromadzeń publicznych są: pokojowy charakter zgromadzeń, anonimowość uczestników zgromadzeń publicznych i brak więzów organizacyjnych między nimi, a także między organizatorem a jego uczestnikami.

Przestrzeganie pokojowego charakteru zgromadzenia jest warunkiem korzystania z tej wolności. Traci pokojowy charakter zgromadzenie, podczas którego jego uczestnicy stosują przemoc i przymus wobec innych ludzi oraz funkcjonariuszy publicznych, a także niszczą mienie publiczne lub prywatne.

Wolność zgromadzenia jest jednym z elementów demokracji, który

pozwala ludziom uczestniczyć w debacie publicznej, poprzez komunikowanie się ze sobą i wspólne wyrażanie ich poglądów. Zgromadzenia spełniają niezwykle istotną rolę jako mechanizm „wczesnego ostrzegania”, ukazując organom władzy oraz opinii publicznej potencjalne i już istniejące źródła napięć społecznych, co jednocześnie umożliwia odpowiednio wczesną korektę prowadzonej polityki.

Nie jest to wolność absolutna i nie może być rozumiana jako coś nieograniczonego. Ograniczyć tę wolność może jedynie ustawa ale tylko wtedy, gdy jest to konieczne do ochrony wskazanych wartości wymienionych w art. 31. ust. 3. Konstytucji (tj. bezpieczeństwa państwa lub porządku publicznego bądź do ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej albo wolności i praw innych osób). Ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw, środki ustawowe zaś ograniczające konstytucyjne wolności lub prawa powinny być proporcjonalne do ewentualnych zakłóceń czy zagrożeń.

Obowiązkiem władz publicznych jest nie tylko usunięcie przeszkód w zakresie korzystania z tak określonej sfery wolności i zaniechanie nieuzasadnionej ingerencji w tę sferę, lecz także podjęcie pewnych kroków mających na celu urzeczywistnienie tego prawa. Ma to wyraz w przepisach ustawy zasadniczej, z których wynika ciążący na władzach publicznych obowiązek zapewnienia spokojnego i niezakłóconego przebiegu zgromadzenia – zabezpieczenia zgromadzenia przed możliwością ingerencji w nie osób trzecich nieprzychylnych danemu zgromadzeniu lub pragnących z innych powodów zakłócić jego przebieg. Obowiązek ten dotyczy zapewnienia ochrony demonstracji, i to bez względu na stopień jej kontrowersyjności, pod warunkiem że nie zostają przekroczone granice zakazu głoszenia określonych poglądów.

Problematyka korzystania z wolności zgromadzeń w Polsce uregulowana jest przede wszystkim w Ustawie z 5 lipca 1990 r. – Prawo o zgromadzeniach oraz w art. 52. kodeksu wykroczeń określającym ogólne zasady uczestnictwa w zgromadzeniach.

Zgodnie z ustawą Prawo o zgromadzeniach zgromadzeniem jest zgrupowanie co najmniej 15 osób, zwołane w celu wspólnych obrad lub wspólnego wyrażenia stanowiska. Zgromadzenie charakteryzuje się więc pewnym stopniem zorganizowania, wyznaczonym celem zgromadzenia, którym jest wyrażenie opinii czy idei albo też obrona określonych interesów przez jego uczestników. W zgromadzeniach nie mogą uczestniczyć osoby posiadające przy sobie broń, materiały wybuchowe, wyroby pirotechniczne lub inne niebezpieczne materiały lub narzędzia.

Przepisy ustawy nie dotyczą zgromadzeń: organizowanych przez organy państwa lub organy samorządu terytorialnego oraz odbywanych w ramach działalności Kościoła katolickiego, innych Kościołów oraz związków wyznaniowych oraz nie przewidują konieczności wydania decyzji pozwalającej na organizację zgromadzenia. Organizator (osoba posiadająca pełną zdolność do czynności prawnych, osoba prawna, organizacja, a także grupa osób) zawiadamia jedynie właściwy organ gminy właściwy ze względu na miejsce zgromadzenia, w taki sposób, aby wiadomość o zgromadzeniu dotarła nie później niż na trzy dni robocze, a najwcześniej 30 dni przed datą zgromadzenia.

Należy zwrócić uwagę, że ustawodawca obowiązuje organizatora do podjęcia działań w zakresie zapewnienia własnych środków służących zapewnieniu pokojowego przebiegu zgromadzenia oraz środków, o których dostarczenie zwraca się do organu gminy. Organ gminy zapewnia w miarę potrzeby i możliwości ochronę policyjną, służącą stosownemu przebiegowi zgromadzenia. Na miejscu, w trakcie trwania zgromadzenia, mogą być obecne zarówno patrole Policji oraz Straży Miejskiej, które to podmioty posiadają niezbędne instrumenty prawne do zapewnienia spokoju i prawidłowego przebiegu zgromadzenia.

Nowelizacja Ustawy o zgromadzeniach w 2012 r. wprowadziła nowe regulacje dotyczące kilku zgromadzeń organizowanych w tym samym czasie i miejscu. Zmiany podyktowane były przede wszystkim możliwością zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego, a tym samym eliminacji zagrożeń dla życia, zdrowia i mienia w znacznych rozmiarach w przypadku organizacji kontrmanifestacji.

Ustawa przewiduje fakultatywny nadzór nad zgodnością przebiegu zgromadzeń z prawem. Organ gminy może delegować na zgromadzenie swoich przedstawicieli, jeżeli jednak przewidywana liczba uczestników jest większa niż 500 lub jeżeli istnieje niebezpieczeństwo naruszenia porządku publicznego w trakcie trwania zgromadzenia, delegowanie przedstawicieli jest obowiązkowe. Ma to na celu ułatwienie kontaktu z organizatorem/przewodniczącym oraz zapewnienie przestrzegania norm prawa.

Organ gminy posiada uprawnienie do wydania zakazu organizacji zgromadzenia publicznego, jeżeli w jego ocenie jest bardzo prawdopodobne poważne zagrożenie pokojowego charakteru zgromadzenia i może ono zagrażać życiu lub zdrowiu ludzi albo mieniu w znacznych rozmiarach. Organem odwoławczym od decyzji wydanych w sprawach zgromadzeń jest wojewoda.

Ograniczenia w kwestii organizacji i przeprowadzania zgromadzeń publicznych zawierają także przepisy Ustawy o stanie wyjątkowym. Podobną regulację obejmuje Ustawa o stanie wojennym oraz kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasada jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej.

W przestrzeni publicznej funkcjonuje również tzw. zgromadzenie spontaniczne, które chociaż jest instytucją nieuregulowaną w Ustawie o zgromadzeniach, to stanowi formę realizacji konstytucyjnej wolności zgromadzenia. Takie stanowisko przyjął Trybunał Konstytucyjny, który w uzasadnieniu wyroku z 10 lipca 2008 r. wskazał, że „zwolnienie zgromadzeń spontanicznych z powinności notyfikacji ograniczałoby jednocześnie działanie instrumentu gwarancyjnego, ochronnego, służącego realizacji wolności zgromadzeń”.

Zgromadzenia spontaniczne powinny być traktowane jako spodziewana cecha zdrowej demokracji i możliwość natychmiastowej reakcji na najważniejsze wydarzenia i zmiany zachodzące w przestrzeni publicznej. Jego cechą charakterystyczną jest chęć wyrażenia opinii na gorąco, zajęcia określonego stanowiska w związku z nieprzewidzianym wcześniej wydarzeniem, mającym miejsce w sferze społecznej lub politycznej (np. organizacja akcji przeciwko ACTA – międzynarodowej umowie handlowej dotyczącej zwalczania obrotu towarami podrabianymi).

Organizacja zgromadzeń i uroczystości publicznych to ogromne przedsięwzięcie, które wpływa na życie miasta i jego mieszkańców. Informację o ich organizacji organ gminy powinien przekazać niezwłocznie Policji. Ma to na celu właściwe przygotowanie sił policyjnych do prawidłowego zabezpieczenia prewencyjnego. Wiadomość ta przekazywana jest również zarządcy terenu albo obiektu, aby wiedział, co będzie się działo przed jego budynkiem, i mógł zaplanować swoją pracę, uwzględniając przebieg zgromadzenia.

Częstą praktyką, stosowaną przez organ gminy na kilka dni przed przeprowadzeniem zgłoszonego zgromadzenia publicznego (zwłaszcza przed dużymi demonstracjami), jest organizacja spotkania przedstawicieli Policji, organizatora zgromadzenia i merytorycznych komórek organizacyjnych gminy. Wyjaśnienie oczekiwań wszystkich podmiotów na początku pozwala w przyszłości uniknąć niepotrzebnych nieporozumień i dostosować funkcjonowanie miasta do zmieniających się warunków. Na spotkaniu ustalany jest czas zgromadzenia, odpowiednia regulacja ruchu, wytycza się objazdy, drogi dojazdu, orientacyjną liczbę uczestników, kierunek przyjazdu,

sposób oznaczeń uczestników zgromadzenia (np. białe kartki wkładane za szybę w samochodach). Wszystkie te ustalenia mają na celu sprawną organizację zgromadzenia, a co za tym idzie, bezpieczny jego przebieg. Oczywiście udział organizatora w tych spotkaniach nie jest obowiązkowy.

Kolejnym działaniem organu gminy wspierającym bezpieczeństwo w przypadku organizacji zgromadzeń publicznych (w porozumieniu z Policją) jest wytyczenie miejsc, które należałoby odgrodzić urządzeniami technicznymi, tj. płotami metalowymi – zabezpieczającymi urzędy przed niekontrolowanym wtargnięciem osób nieuprawnionych. Ponadto przy organizacji dużych zgromadzeń przeprowadza się akcje informacyjne dla mieszkańców o spodziewanych utrudnieniach na czas manifestacji.

Organizator zgromadzenia publicznego również jest obowiązany do spełnienia wymogów w zakresie: zapewnienia bezpieczeństwa osobom uczestniczącym w zgromadzeniu, ochrony porządku publicznego oraz zabezpieczenia pod względem medycznym. Ponadto jego działania muszą uwzględniać wolności i prawa innych uczestników życia zbiorowego.

Każde zgromadzenie publiczne powinno mieć przewodniczącego, którym jest organizator zgromadzenia, chyba że powierzy on swoje obowiązki innej osobie za jej pisemną zgodą. W trakcie zgromadzenia jego przewodniczący jest obowiązany do nieprzerwanego posiadania elementów wyróżniających, w tym identyfikatora przekazanego przez organ gminy.

Przewodniczący otwiera zgromadzenie, kieruje jego przebiegiem i je zamyka. Osoba taka odpowiada za zgodny z przepisami prawa przebieg zgromadzenia oraz jest obowiązana do przeprowadzenia go w taki sposób, aby zapobiec powstaniu szkód z winy uczestników zgromadzenia. Obowiązkiem przewodniczącego jest również żądanie opuszczenia zgromadzenia przez osobę naruszającą przepisy Ustawy o zgromadzeniach albo uniemożliwiającą lub próbującą udaremnić zgromadzenie. Gdy uczestnik zgromadzenia nie podporządkuje się żądaniu, zwraca się o pomoc do Policji.

W przypadku, gdy uczestnicy zgromadzenia nie podporządkują się zarządzeniom przewodniczącego wydanym podczas pełnienia przez niego obowiązków lub gdy przebieg zgromadzenia sprzeciwia się niniejszej ustawie albo narusza przepisy ustaw karnych, przewodniczący rozwiązuje zgromadzenie. Z chwilą rozwiązania lub zamknięcia zgromadzenia jego uczestnicy są obowiązani bez nieuzasadnionej zwłoki opuścić miejsce, w którym się ono odbywało.

Na podobnej zasadzie zgromadzenie może być rozwiązane przez przedstawiciela organu gminy, w przypadku gdy przewodniczący, uprzedzony o konieczności rozwiązania zgromadzenia, wzbrania się to uczynić. W takim przypadku rozwiązanie zgromadzenia następuje przez wydanie decyzji ustnej podlegającej rygorowi natychmiastowego wykonania, poprzedzonej trzykrotnym ostrzeżeniem uczestników zgromadzenia o możliwości jego delegalizacji, a następnie ogłoszonej przewodniczącemu lub w przypadku niemożności skontaktowania się z przewodniczącym – ogłoszonej publicznie uczestnikom zgromadzenia. Rozwiązanie zgromadzenia powoduje, że staje się ono nielegalne.

Mając jednak na uwadze wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 10 listopada 2004 r. (sygn. Kp 1/04), to do oceny, że jakieś zgromadzenie utraciło pokojowy charakter, należy podchodzić z dużą ostrożnością, gdyż „uzasadnieniem do rozwiązania zgromadzenia nie mogą być pojedyncze incydenty, które mogą być rozwiązywane bez uciekania się do środka ostatecznego, jakim jest rozwiązanie zgromadzenia. Także hasła obraźliwe czy szokujące nie muszą być same w sobie traktowane jako naruszenie pokojowego charakteru zgromadzenia”.

Zgromadzenia publiczne generują różnego rodzaju zagrożenia mające wpływ na bezpieczeństwo i porządek publiczny.

Najistotniejszym czynnikiem związanym bezpośrednio z ich organizacją są zagrożenia spowodowane przez ich uczestników. Kierują się oni różnicowanym nastawieniem i determinacją działania. Zazwyczaj pragną wyrazić swój sprzeciw lub dezaprobatę, bądź domagają się spełnienia postulatów wyartykułowanych przez środowisko, z którym się identyfikują.

Zgromadzenia (najczęściej skrajnie lewicowe bądź prawicowe) mające na celu zmanifestowanie poglądów politycznych wywołują negacje ze strony środowisk o poglądach przeciwnych. Doprowadza to do organizowania kontrmanifestacji. Uczestnicy kontrmanifestacji prowokują do działań zagrażających bezpieczeństwu jego przebiegu. Prowokacja może mieć postać werbalną, polegającą np. na obrażaniu uczestników zgromadzenia, jak również prowokację pozawerbalną, np. za pomocą gestów, wypisanych haseł na różnego rodzaju transparentach.

Celem uczestników kontrmanifestacji jest również dążenie do zakłócenia przebiegu ich zgromadzeń, a także dążenie do konfrontacji siłowej z przeciwnikami mającymi inne poglądy. Każde tego rodzaju zdarzenie stanowi utrudnienie życia codziennego i stwarza potencjalne zagrożenie

wystąpienia zakłóceń porządku publicznego, w tym zachowań chuligańskich ich uczestników – bójki, pobicia, niszczenia mienia przy użyciu niebezpiecznych narzędzi, niebezpiecznych substancji chemicznych, materiałów łatwopalnych. Powodują one nie tylko obrażenia cielesne i szkody materialne wyrządzone konkretnym obywatelom i instytucjom, lecz także istotnie wpływają na autorytet państwa, co wywołuje w naszym społeczeństwie wrażenie niemożliwości zapobiegania przemocy i przekonanie o nieskuteczności działania organów bezpieczeństwa.

Niekorzystnym czynnikiem wpływającym pośrednio na bezpieczeństwo jest obecność na tego typu zgromadzeniach osób posiadających imunitety. Osoby te, popierając jedną ze stron, swoim zachowaniem utrudniają przebieg działań policyjnych.

Dodatkowym zagrożeniem jest uczestniczenie w zgromadzeniach osób będących pod wpływem alkoholu i narkotyków, co jeszcze bardziej potęguje ich negatywne i irracjonalne zachowania. Jednostkowe, indywidualne reakcje poszczególnych osób w tłumie mogą być irracjonalne. Zachowanie człowieka – na ogół uporządkowane i racjonalne w obliczu wydarzeń, w których uczestniczy on jako członek zbiorowości – może stać się nieprzewidywalne. Początkowo pojedyncze incydenty bardzo szybko przeobrażają się w zbiorowe zakłócenie porządku publicznego. Zaczyna działać psychologia tłumu. W tłumie występuje poczucie bezkarności, a więc przekonanie, że wspólne działania licznych i anonimowych rzesz ludzi nie podlegają sankcjom karnym.

Zupełnie inny ciężar gatunkowy, zagrażający bezpieczeństwu i porządkowi, towarzyszy organizacji zgromadzeń publicznych typu: marsz pokoju, marsz milczenia. Ich celem jest wyrażenie dezaprobaty w stosunku do pewnych zachowań społecznych bądź identyfikacja z określoną sytuacją. Do tej grupy należą też obchody rocznic i większość uroczystości państwowych.

Niezależnie od niebezpieczeństw, jakie mogą stwarzać sami uczestnicy, powinno brać się także pod uwagę zdarzenia i sytuacje spowodowane katastrofami naturalnymi, awariami technicznymi oraz zagrożeniami terrorystycznymi. Wpływać one mogą bezpośrednio na tłum, co może spowodować jego nieprzewidziane działanie, m.in. panikę.

Niezwykle ważne do zapewnienia bezpieczeństwa i utrzymania porządku normalnego funkcjonowania organizmu miejskiego jest sposób przeprowadzenia zgromadzenia. Zgromadzenie odbywające się w jed-

nym miejscu nie jest z tego punktu widzenia tak groźne dla życia samego miasta, jak zgromadzenie z przejazdem bądź z przemarszem. Zazwyczaj demonstracje odbywają się na głównych ulicach miasta, tam, gdzie przebiegają linie komunikacji miejskiej. Manifestacja na ulicach miasta to duże utrudnienia w sensie logistycznym (zmiany tras komunikacji publicznej, utrudniony dojazd pojazdów służb ratowniczych). Wszystkie ulice prostopadłe są nieprzejezdne. Bardzo często prowadzi to do chaosu komunikacyjnego i frustracji mieszkańców danego miasta.

Rodzaj zagrożenia uwarunkowany bywa również legalną lub nielegalną formą zgromadzeń. Nielegalna forma protestu najczęściej towarzyszy organizacji blokad dróg, jako instrumentu realizacji innych celów. Przebieg ich może przyjmować dwie postacie: dynamiczną – polegającą na ciągłym przechodzeniu protestujących po przejściach dla pieszych lub na określonym odcinku drogi, oraz statyczną – polegającą na stawianiu na drogach przeszkód, barykad z maszyn rolniczych, opon, kostek prasowanej słomy. Pierwzoplanowym celem organizatorów i uczestników tej formy protestu jest paraliż ciągów komunikacyjnych o różnym zasięgu: lokalnym, powiatowym, wojewódzkim, krajowym lub międzynarodowym. Ich skala i natężenie zależy od kilku czynników: umiejscowienia blokady (droga państwowa, przejście graniczne, droga lokalna), sposobu blokowania drogi, wykorzystywanego sprzętu użytego do blokady oraz determinacji i zachowania blokujących.

Uczestnicy blokad zyskują natychmiastowe zainteresowanie mediów, a tym samym większą uwagę poświęconą ich problemom. Wielokrotnie uczestnicy są przygotowani do starć z Policją i przejawiają agresję wobec osób korzystających z dróg. Tego typu blokada nie jest zgromadzeniem publicznym w rozumieniu ustawy i nie podlega ochronie prawnej. W obu przypadkach uczestnicy dopuszczają się wykroczeń wobec regulacji zawartych w Ustawie o zgromadzeniach oraz kodeksie wykroczeń, zaś w drugim przypadku dopuszczają się przestępstw z kodeksu karnego.

Z punktu widzenia Policji niekorzystną formą protestacyjnych zgromadzeń generujących potencjalne zagrożenia są także okupacje (blokady), w tym: obiektów użyteczności publicznej, zakładów pracy, siedzib najwyższych organów władzy i administracji państwowej, obiektów ważnych dla obronności, gospodarki lub kultury narodowej, przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych państw obcych oraz strajki (okupacyjne, głodowe itp.).

Postępowanie organizatorów zgromadzeń również mogą genero-

wać zagrożenia mające wpływ na ich przebieg. Ich negatywne działania najczęściej przejawiają się poprzez: niezapewnienie adekwatnej do zagrożenia liczby służb ochrony, brak ich odpowiedniego przeszkolenia i nieodpowiednie wyposażenie w środki przymusu bezpośredniego, brak komunikacji i współpracy z Policją. Brak profesjonalizmu organizatora może polegać także na nieumiejętnym przewodzeniu zgromadzenia, podżeganiu do negatywnych nastrojów i zachowań, braku wystarczającego autorytetu pozwalającego sterować zachowaniem uczestników, braku reakcji na negatywne zachowania uczestników, jak również niestosowaniu się do zaleceń organu nadzorującego jego przebieg. W takich sytuacjach organizatorzy narażają ludzi, których zaprosili w miejsce zgromadzenia, na różnego rodzaju czynniki zagrażające ich życiu i zdrowiu.

Na przyszłe działania policyjne wpływ będzie miała także lokalizacja obiektu (lub miejsca przeprowadzenia protestów) na terenie miasta. Istotne są bowiem: stopień zurbanizowania terenu; bliskość budynków, które powinno objąć się szczególną ochroną; dostęp do sklepów spożywczych z alkoholem; występowanie mostów czy kładek nad jezdniami. Ponadto należy zwrócić uwagę na miejsca, które stwarzają możliwość zdobycia środków do walki z Policją, oraz miejsca i możliwości zastosowania sprzętu technicznego.

Niewłaściwa postawa uczestników zgromadzeń wpływa również negatywnie na bezpieczeństwo środowiska naturalnego. Przebiegowi zgromadzeń często towarzyszy palenie opon, co powoduje uwalnianie się do atmosfery szkodliwych, trujących związków chemicznych.

Bardzo ważną rolę w kształtowaniu poczucia bezpieczeństwa wśród społeczeństwa odgrywają media, które jednak w pogoni za sensacją pokazują zniekształcony i niepełny obraz danej sytuacji. W odniesieniu do zgromadzeń publicznych, w trakcie których dochodziło do zakłóceń porządku publicznego, po ich zakończeniu komentowane są wydarzenia przez osoby, które w mediach uważane są za specjalistów w danej dziedzinie. Osoby te wypowiadają swoje najczęściej negatywne opinie co do działań służb porządkowych oraz przedstawiają już gotowe rozwiązania problemów. Często są to osoby (tzw. eksperci od wszystkiego) o bardzo kontrowersyjnych poglądach i niestety nieznające przepisów – procedur policyjnych w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa zgromadzeń publicznych. Sytuacja taka powoduje utrwalanie się wśród społeczeństwa mylnego obrazu przekazywanego w mediach o nieskuteczności, braku pro-

fesjonalizmu służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo i porządek publiczny. Tylko w nielicznych przypadkach o opinię proszone są osoby mające doświadczenie merytoryczne w kwestii zapewnienia bezpieczeństwa. Sytuacja taka spowodowana jest tym, że ich opinie na temat postępowania służb są przeważnie pozytywne, a to nie są informacje interesujące z punktu widzenia mediów.

Wymienione powyżej zidentyfikowane źródła zagrożeń mogą być słabym punktem zabezpieczeń policyjnych zgromadzeń publicznych. Niosą one za sobą wiele niebezpieczeństw, których prawidłowe zdiagnozowanie może znacząco usprawnić proces planowania i realizacji działań Policji. Mimo że rozpoznanie z góry wszystkich potencjalnych zagrożeń jest niemożliwe, policjanci odpowiedzialni za rozpoznanie muszą podjąć trud jak najpełniejszego ich zdefiniowania, zanim sytuacja zaistnieje.

ZADANIA POLICJI W TRAKCIE ZGROMADZEŃ PUBLICZNYCH

Ustawowe zadania Policji związane są z wieloma aspektami bezpieczeństwa i porządku publicznego, a więc dotyczą również problematyki bezpieczeństwa zgromadzeń, manifestacji czy wreszcie protestów społecznych. Podstawowym zadaniem Policji w przypadku objęcia nadzorem zgromadzenia publicznego jest niedopuszczenie do zakłócenia porządku publicznego, niszczenia mienia i naruszenia zasad ruchu drogowego, a także zagwarantowanie poszanowania praw obywateli do swobodnego gromadzenia się.

Podczas wykonywania swoich obowiązków w trakcie wszelkich form zgromadzeń (zarówno legalnych, jak i nielegalnych) Policja musi nie tylko przestrzegać w swoich działaniach paragrafów ustaw bezpośrednio z nimi związanych, ale również uwzględniać normy zawarte w innych przepisach szczegółowych, takich jak: o kulturze fizycznej, o prowadzeniu działalności gospodarczej i kulturalnej, o związkach zawodowych, o rozwiązywaniu sporów zbiorowych, prawo o ruchu drogowym, o egzekucji.

Wśród elementów nieodłącznie towarzyszących zgromadzeniom publicznym, które muszą być brane pod uwagę przez Policję, jest konieczność zaplanowania i przeprowadzenia zabezpieczenia, m.in. sposobu przemieszczania się ich uczestników poprzez zapewnienie asysty kroczącej, objęcia nadzorem ciągów komunikacyjnych, miejsca zgromadzenia, rejonów sąsiadujących, a także przewidywanie niezbędnych sił, środków oraz

wariantów działania koniecznych do podjęcia reakcji przywracających naruszony porządek prawny.

Powodzenie każdego zabezpieczenia policyjnego zgromadzenia publicznego zawsze jest uzależnione od posiadanej wiedzy o nim oraz o poszczególnych elementach, mogących wywrzeć wpływ na jego przebieg. Informacje na temat charakteru zgromadzeń, które Policja musi objąć nadzorem, warunkują dalsze jego przygotowanie i sposób realizacji oraz zastosowanie odpowiednich procedur działania.

W procesie przygotowania operacji policyjnych kluczowego znaczenia nabiera analiza ryzyka. Jest to przewidywanie zagrożenia zakłóceń bezpieczeństwa i porządku publicznego zarówno w miejscu trwania zgromadzeń publicznych, jak i na trasie przemieszczania się uczestników biorących w nich udział, które wynikają z rozpoznania zagrożeń. Trafne określenie charakteru mogących wystąpić zagrożeń pozwoli na podjęcie szybkich i skutecznych działań.

Analiza pozwala na sklasyfikowaniu na podstawie danych historycznych (analizy przypadków, symulacji) prawdopodobieństwa wystąpienia niepożądanych zdarzeń oraz stopnia ich dotkliwości. Od informacji o aktualnym stanie możliwych zagrożeń bezpieczeństwa zależy rodzaj i ilość środków użytych do przeciwdziałania ich skutkom, a także sposób prowadzenia działań. Jakość danych o zagrożeniach (ich kompletność, aktualność) ma istotny wpływ na trafność podejmowanych decyzji o sposobie zapewnienia bezpieczeństwa, a stąd i na skuteczność działania. Informacje powinny dotyczyć charakteru przedsięwzięcia, organizatora, uczestników, ich liczby, sposobu zorganizowania się, przygotowania, a także ich zamiarów. Dane te (w przypadku manifestacji legalnych) można uzyskać z zaawizacji organizatorów, jak również z własnego rozpoznania.

Zabezpieczenie policyjne zgromadzeń publicznych można podzielić na trzy etapy: czynności przed rozpoczęciem zgromadzenia, w trakcie i po jego zakończeniu.

W pierwszym etapie działania Policji polegają na monitorowaniu trasy zorganizowanych przejazdów uczestników zgromadzeń publicznych, ich przemieszczania się oraz organizacji punktów kontrolnych – przede wszystkim na rogatek miasta. Kontrola drogowa pojazdów ukierunkowana jest na sprawdzanie posiadania przez manifestantów potencjalnych materiałów niebezpiecznych, mogących służyć do ataków na policjantów w trakcie zabezpieczenia. Ponadto patrole policyjne obejmują nadzorem

teren docelowy przyjazdu uczestników, m.in. dworce kolejowe i wyznaczone parkingi dla autokarów.

Kolejnym zadaniem dla pododdziałów Policji jest prowadzenie wyprzedzających działań prewencyjnych. Jest to aktywna i szeroko prowadzona profilaktyka, mająca na celu niedopuszczenie do zakłóceń bezpieczeństwa porządku publicznego i ich eliminowanie. Polega ona na rozpoznawaniu i monitorowaniu zagrożeń oraz objęciu nadzorem przez patrole prewencyjne przejścia demonstrantów wyznaczoną trasą. Odbywa się to poprzez wystawienie asysty kroczącej oraz patroli zmotoryzowanych, służących do osłony prewencyjnej, ze szczególnym uwzględnieniem miejsc newralgicznych.

Etap drugi zaczyna się w momencie rozpoczęcia zgromadzenia. Prowadzenie działań policyjnych wynika ze sposobu realizacji protestu przez uczestników (jej legalnej lub nielegalnej formy), a także z zachowania stwarzającego zagrożenie dla bezpieczeństwa i porządku, w tym naruszeniu prawa. Każde zabezpieczenie policyjne niesie za sobą wiele zagrożeń, których charakter warunkuje decyzje podejmowane przez dowodzącego działaniami. W większości przypadków realizacja zabezpieczeń policyjnych przebiega planowo, a w ich trakcie nie dochodzi do zakłóceń porządku publicznego. Jest to dla Policji sytuacja komfortowa, niestwarzająca potrzeby użycia sił i środków przewidzianych do działań w określonych zagrożeniach.

W przypadku objęcia ochroną legalnego zgromadzenia publicznego celem działania sił policyjnych jest umożliwienie odbycia zgromadzenia (zgromadzeń w przypadku kontrmanifestacji), zgodnie z deklaracją złożoną w zawiadomieniu do organu gminy, a także niedopuszczenie podczas przebiegu zgromadzenia do: zakłócania przebiegu zgromadzenia przez prowokatorów zwalczających się politycznie lub ideowo ugrupowań czy organizacji, zakłócania porządku publicznego przez osoby biorące udział w zgromadzeniu, wybryków chuligańskich i niszczenia mienia. Policja w ramach czynności administracyjno-porządkowych czy operacyjno-rozpoznawczych jest uprawniona do legitymowania osób w celu ustalenia ich tożsamości, zatrzymywania osób stwarzających w sposób oczywisty bezpośrednie zagrożenie dla życia ludzkiego, a także dla mienia, oraz do dokonywania kontroli osobistej. Ponadto zadaniem sił policyjnych jest udzielenie na żądanie przewodniczącego zgromadzenia pomocy w usunięciu osób, które nie zastosowały się do jego polecenia nakazującego opuszczenie zgromadzenia, a ich zachowanie narusza przepisy ustawy Prawo o zgromadzeniach, albo które uniemożliwiają lub usiłują udaremnić zgromadzenie.

Aby nie dopuścić do powstania potencjalnych zagrożeń bezpieczeństwa, Policja prowadzi tzw. działania ostrzegawcze polegające na poinformowaniu uczestników o ich bezprawnym działaniu, konsekwencjach związanych z udziałem w nielegalnej formie protestu oraz wzywaniu biorących w nim udział osób do rozejścia się. W przypadku niepodporządkowania się do zachowania zgodnego z prawem, bądź niewykonywania przez tłum poleceń policjantów (przedstawiciele gminy w trakcie zgromadzeń) dowódca operacji policyjnej powinien dać czas niezbędny na wykonanie polecenia, np. 15 minut, o ile nie istnieją okoliczności do natychmiastowego podjęcia działań. Komunikaty o konieczności opuszczenia przez nich rejonu działań powinny być kierowane także do osób posiadających immunitet i osób postronnych.

W praktyce zdarza się często, iż legalna manifestacja lub inna forma protestu, z uwagi na bezprawne zachowanie się uczestników (nieujęty w programie przemarsz, dopuszczanie się przestępstw czy wykroczeń), wymaga od Policji zmiany modelu działań z prewencyjno-ochronnych na porządkowy.

Jeżeli katalog działań ostrzegawczych (wezwanie do zachowania zgodnego z prawem, a zwłaszcza do porzucenia broni lub niebezpiecznych narzędzi, zaniechania bezprawnych działań lub stosowania przemocy oraz uprzedzenie o użyciu środków przymusu bezpośredniego) nie przynosi rezultatów, a ze strony uczestników brak jest jakichkolwiek przejawów świadczących o zastosowaniu się do poleceń i w dalszym ciągu dochodzi do naruszenia prawa, dowodzący zabezpieczeniem policyjnym wydaje polecenie przywrócenia porządku publicznego.

Reagowanie Policji na przejawy zakłócenia bezpieczeństwa polega na działaniach prewencyjnych, które mają na celu wzmocnienie ochrony bezpieczeństwa i porządku, neutralizację i usunięcie przyczyn jego zagrożenia albo likwidację warunków sprzyjających jego powstaniu. Ponadto działania te dążą do niedopuszczenia blokowania obiektów, zapobieżenia naruszeniom porządku publicznego oraz wzmocnienia przedsięwzięć kontrolnych i porządkowych.

Policja nie jest uprawniona do rozwiązywania zgromadzeń legalnych, może to uczynić wyłącznie przewodniczący zgromadzenia lub przedstawiciel organu samorządowego. Fakt legalności zgromadzenia, czy też niezwrócenie się do Policji z prośbą o interwencję przez przewodniczącego zgromadzenia bądź przedstawiciela organu gminy nie ma wpływu na zakres powyższego obowiązku. Jest to przepis, który stanowi samodzielną

podstawę kompetencyjną dla działań Policji, która w takim przypadku sama ponosi odpowiedzialność za podjęcie działań.

Interwencje Policji dopuszczalne są oczywiście tylko wówczas, jeżeli w trakcie odbywania zgromadzenia zachowanie uczestników uzasadnia takie działania. W przypadku łamania prawa przez ich uczestników Policja powinna być przygotowana do ewentualnego natychmiastowego reagowania na każdy przejaw naruszenia porządku, stosując procedury działania w zależności od zagrożenia spowodowanego zachowaniem uczestników.

Takie uprawnienia dają przedmiotowe ustawy: Prawo o zgromadzeniach i o Policji oraz wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Stwierdza on, że: „prawo do zgromadzeń może być ograniczane, ale w praktycznym stosowaniu tych ograniczeń władze powinny wykazywać pewien margines tolerancji i cierpliwość. To jest subtelna kwestia, gdzie trudno jest wskazać granice. W praktyce powinno być tak, że w razie pojedynczych aktów przemocy w trakcie zgromadzenia należy wstrzymać się z interwencją policyjną, gdyż ze względów technicznych nie może być ona skierowana wyłącznie do sprawców naruszeń. Należy poczekać na nasilenie się tych aktów, ale nie ma ogólnych wskazań co do rozmiarów agresji, która uzasadnia interwencję”.

Organizacja zgromadzeń spontanicznych, lub innych nielegalnych form protestów powoduje poważne ograniczenia czasu potrzebnego do zaplanowania i przygotowania przez Policję zabezpieczenia prewencyjnego. W momencie, gdy działania interwencyjne, zmierzające do zapobiegnięcia gromadzenia się osób, okażą się niewystarczająco skuteczne, przyjmuje się zasadę, że nie jest zadaniem Policji rozbić parady, pikiety, ale działanie takie, by na ulicach panował porządek i było bezpiecznie. Obowiązkiem Policji jest ustalenie celu takiego zgromadzenia i jego przewodniczącego, a dalsze działania uzależnione są przede wszystkim od zachowania jego uczestników. W stosunku do tłumu nieagresywnego, spokojnego działanie służb porządkowych polega na oddziaływaniu psychologicznym i prewencyjnym. Obszar, na którym znajduje się tłum, powinien być odizolowany od pozostałych osób nieprotestujących (zainteresowanych tylko tą sytuacją) szykami porządkowymi.

W momencie zbiorowego zakłócenia porządku publicznego głównym zadaniem funkcjonariuszy jest zatrzymanie osób najbardziej agresywnych i zabezpieczenie niezbędnej dokumentacji, dającej podstawę do wstępnej selekcji i opracowania pod kątem procesowym. Należy pamiętać, że proce-

dury związane z zatrzymaniem osób agresywnych powinny gwarantować ich identyfikację za indywidualne naruszenie prawa i przypisanie konkretnych zarzutów za popełnione wykroczenia lub przestępstwa.

W celu likwidacji określonego stanu zagrożenia lub zakłócenia porządku publicznego stosuje się działania rozpraszające. Są to bezpośrednie i zdecydowane przedsięwzięcia, podejmowane przez pododdziały zwarte Policji, dążące w szczególności do rozczłonkowania tłumu i wyparcia w określonych kierunkach poszczególnych jego części. Każde użycie sił zwartych Policji jest sytuacją szczególną, a użycie środków przymusu bezpośredniego musi być zgodne z zasadą proporcjonalności i ostateczności.

Zadaniem dowódcy policyjnego jest również zapewnienie osobom poszkodowanym pomocy medycznej. Ponadto organizuje się ochronę przeciwpożarową poprzez wyznaczenie w pododdziale policjanta wyposażonego w odpowiedni sprzęt gaśniczy do ubezpieczenia osób będących w rejonie bezpośrednich działań przed ewentualnym podpaleniem oraz w przypadku zaistnienia pożaru środków transportu i wzmocnienia.

Po zakończeniu zgromadzenia publicznego następuje etap rozładowania, który zmierza do przywrócenia stanu normalnego (pierwotnego). Składają się na niego działania ochronno-porządkowe, przede wszystkim zapewnienie bezpieczeństwa na trasach rozejścia się uczestników. W miejscach dużego natężenia ruchu działania sił policyjnych polegają na nasyceniu terenu służbami patrolowymi.

W trakcie zabezpieczenia wyznaczeni policjanci dokumentują zachowania uczestników oraz rejestrują dokonane przez nich zniszczenia, co pozwala na uzyskanie materiału dowodowego i wykorzystanie go w postępowaniach karnych przeciwko osobom naruszającym prawo. Filmowane są również działania sił policyjnych czy przebieg prowadzonych negocjacji. Umożliwia to weryfikację bardzo częstych oskarżeń uczestników zająć o bezprawne działania Policji, związanych najczęściej z przekroczeniem uprawnień.

PODSUMOWANIE

Mając na uwadze korzystanie z wolności zgromadzeń, w tym zgromadzeń publicznych organizowanych z przyczyn kryzysu gospodarczego, oraz towarzyszące im zagrożenia porządku publicznego, należy stwierdzić, że przedstawiona problematyka bezpieczeństwa zgromadzeń publicznych

stanowi jeden z trudniejszych problemów doktrynalno-prawnych.

Każde zgromadzenie publiczne stwarza zagrożenie bezpieczeństwa i porządku publicznego. Samo jednak zagrożenie nie może stanowić podstawy do zakazania jego odbycia. Organy administracji publicznej powinny zatem dysponować takimi środkami, by zapewnić bezpieczeństwo uczestnikom zgromadzenia, a jednocześnie nie dopuścić do zagrożeń życia, zdrowia czy mienia pochodzących ze strony uczestników. Dlatego działania te powinny obejmować poznanie i analizę zagrożeń bezpieczeństwa, zapobieganie im, a także reakcję na skutki zagrożeń, jeśli już wystąpiły.

Głównym podmiotem zapewniającym bezpieczeństwo w trakcie zgromadzeń jest Policja, której podstawowym zadaniem jest ochrona ich uczestników przed czynnikami zewnętrznymi naruszającymi te dobra. Niestety, sama atmosfera nie wpływa pozytywnie na wszystkich obecnych, którzy nie zawsze zachowują się w sposób przewidywalny. Problemy z ich zachowaniem mogą wynikać z działań samych uczestników, nieprzestrzegających przepisów prawa związanego z uczestnictwem w zgromadzeniach publicznych. Najczęściej negatywne zachowania uczestników przybierają postać zbiorowego naruszenia porządku publicznego. Działania takie skupiają się na ich przeciwnikach, a także na podmiotach odpowiedzialnych za bezpieczeństwo.

W celu zapewnienia bezpieczeństwa zgromadzeń organy administracji zostały wyposażone w środki władcze. Policja posiada środki przymusu bezpośredniego, jednak należy mieć świadomość, że są to środki ostateczne. Przed koniecznością ich użycia może uchronić ściśle współdziałanie wszystkich podmiotów biorących udział w zapewnieniu bezpieczeństwa zgromadzeń publicznych. Niezależnie od przyznanych tym podmiotom uprawnień administracyjnoprawnych winny one poznać psychologię tłumu w zakresie zachowań jednostek w zbiorowości.

Należy również zwrócić uwagę na działania Policji, które mają na względzie zapewnienie funkcji kontrolnej przebiegu zgromadzeń publicznych. W tym zakresie do udziału w zgromadzeniach w charakterze obserwatorów zapraszani są przedstawiciele Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka. Mają oni za zadanie monitorować nie tylko działanie służb i podmiotów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo, lecz także zachowania uczestników zgromadzeń. Rozwiązanie takie ma spowodować doprowadzenie do wysokich standardów w zakresie organizowania i przebiegu pokojowych zgromadzeń w Polsce.

Trzeba mieć świadomość, że wszystkim sytuacjom związanym z przedstawionymi zagrożeniami nie można zapobiec. Jednak dzięki usprawnieniom działań koncepcyjnych, wywiadowczych, planistycznych, organizacyjnych i szkoleniowych można ograniczyć zjawiska niepożądane, jakimi są zakłócenia bezpieczeństwa i porządku publicznego, a tym samym podnieść poziom bezpieczeństwa działań policyjnych. Braki, w którymś z tych obszarów mogą mieć wręcz katastrofalne skutki.

REFERENCES

- Banaszak B. (2009), *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, Warszawa: Wydawnictwo C. H. Beck.
- Blicharz J. (2013), *Prawo o zgromadzeniach. Wybór i wprowadzenie*, Warszawa: Wydawnictwo Wolters Kluwer Polska.
- Le Bon G. (1997), *Psychologia tłumu*, Warszawa: Wydawnictwo Pavo.
- Pieprzny S. (2013), *Bezpieczeństwo zgromadzeń publicznych. Aspekty administracyjno-prawne*, Rzeszów: Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego.
- Suski P. (2010), *Zgromadzenia i imprezy masowe*, Warszawa: Wydawnictwo LexisNexis.

AKTY PRAWNE:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r., DzU nr 78, poz. 483., ze zm.
- Ustawa z 20 maja 1971 r. kodeks wykroczeń, DzU 2010 nr 46, tekst jednolity.
- Ustawa z 5 lipca 1990 r. Prawo o zgromadzeniach, DzU 1990 nr 51, tekst jednolity.
- Ustawa z 6 kwietnia 1990 r. o Policji, DzU 2007 nr 43, tekst jednolity.
- Ustawa z 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym, DzU 2005 nr 108, tekst jednolity.
- Ustawa z 21 czerwca 2002 r. o stanie wyjątkowym, DzU 2002 poz. 113, tekst jednolity.
- Ustawa z 29 sierpnia 2002 r. o stanie wojennym oraz kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasada jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej, DzU 2002, nr 156, tekst jednolity.

ŹRÓDŁA INTERNETOWE

<http://www.mysl24.pl/gospodarka/216-przyczyny-i-skutki-kryzysu-gospodarczego.html> Pozyskano (24.10.2013).

<http://www.nbportal.pl/plcommonPagesEconomicsEntryDetails?entryId=12&pageId=608> Pozyskano (24.10.2013).

DETENTION OF A PERSON TO SOBER UP BY THE POLICE ZATRZYMANIE OSOBY DO WYTRZEŻWIENIA PRZEZ POLICJĘ

dr Ireneusz Kobus

Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie

i.kobus@wspol.edu.pl

ABSTRACTS

In a democratic state of law - formulated in accordance with the constitution the principle of legality - public authorities, which include the police, can act only on the basis and within the limits of the law. Article about stopping people to sober up by the police - discusses the issue of a Police powers which it may apply to persons under the influence of alcohol. In the beginning were presented the task of the Police to ensure the safety of persons in a state of intoxication that his behavior offensively in a public place or a workplace, are in circumstances that threaten their lives or health or endangers the life or health of other persons. Then are discussed the conditions which entitle the police to bring the intoxicated person to a place of residence or to a sobering-up center or police detention. It was also on the admissibility and merits of the use of direct coercion in connection with the intervention of the Police to intoxicated persons. In the final part are presented the results of the empirical use of detention to sober up by the police for reasons used to justify it.

W demokratycznym państwie prawa - zgodnie ze sformułowaną w ustawie zasadniczej zasadą legalizmu - organy władzy publicznej, do których należy również Policja, mogą działać wyłącznie na podstawie prawa i w jego granicach. Artykuł o zatrzymywaniu osób do wytrzeźwienia przez Policję omawia problematykę jednego z uprawnień Policji, które może ona stosować wobec osób pod wpływem alkoholu. Na początku zostały przedstawione zadania Policji w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa osobom znajdującym się w stanie nietrzeźwości, które swoim zachowaniem dają powód do zgorszenia w miejscu publicznym lub w zakładzie pracy, znajdują się w okolicznościach zagrażających ich życiu lub zdrowiu albo zagrażają życiu lub zdrowiu innych osób. Następnie zostały omówione przesłanki, które uprawniają Policję do doprowadzenia osoby